

Språkliga material som begreppskontext i språksociologi – en analys av läroböcker för gymnasiekursen Svenska 1

Marie Sörlin

Uppsala universitet, marie.sorlin@nordiska.uu.se

Anja Malmberg

Göteborgs universitet, anja.malmberg@svenska.gu.se

Hittills har ämnesdidaktisk forskning om gymnasieskolans svenskämne främst tagit sig an läsande och skrivande (jfr Holmberg & Nordenstam 2016). Läroplanen för gymnasiet skriver dock även fram vikten av bl.a. språksociologisk kunskap, särskilt i kursen Svenska 1. Trots detta är språksociologididaktik (härefter SSD) mycket outforskad, vilket försvårar utbildningen av svensklärare. Vi vill därför bidra till ökad SSD-kunskap, teoretiskt och praktiskt, och vi gör det genom en läroboksanalys. Läroböcker är potentiellt viktiga redskap i undervisningen (Ammert 2018, Skolverket 2006) och att analysera dem innebär teoretiskt sett att ta sig an en del av läroplansimplementeringen på mikronivå, utifrån en intentionell aspekt (jfr van den Akker 2013:539 f.).

Vår analys avgränsas till SSD-relevanta delar i ett urval av läroböcker inriktade mot Svenska 1 och till relationen mellan begrepp och kontext. Närmare bestämt intresserar vi oss för hur böckerna erbjuder användarna olika slags *språkliga material* för att kontextualisera språksociologiska begrepp. Vi tar avstamp i teori om *concept-context rich education*, en undervisning som visat sig kunna gynna elevernas lärande (Platteel m.fl. 2013), men prövar att vidareutveckla teorin för SSD och läroboksanalys. Våra forskningsfrågor är följande.

1. Vilka språksociologiska begrepp ges en mer framhävd position i böckerna genom att kontextualiseras med språkligt material?
2. Vilka typer av språkmaterial kan urskiljas (autentiska, skönlitterära, introspektiva eller andra; jfr Malmberg 2020) och hur relaterar de till *concept-context rich education*?
3. Vilka didaktiska implikationer medför läroböckernas val av språkmaterial(typer)? I vilken mån bäddar böckerna för en *concept-context rich education*? Och i vilken mån för en god förståelse av de språksociologiska begreppen?

Referenser

- van den Akker, J. (2013). A European Perspective on Curriculum Development and Innovation. I H.F.E. Law & L. Chenzhi (red.), *Curriculum Innovations in Changing Societies* (s. 535–545). Springer.
- Ammert, N. (2018). Om läroböcker och studiet av dem. I N. Ammert (red.), *Att spegla världen. Läromedelsstudier i teori och praktik* (s. 25–42). Studentlitteratur.
- Holmberg, P. & Nordenstam, K. (2016). Svenska med didaktisk inriktning. Ett forskningsområde i rörelse. I H. Höglund & R. Heilä-Ylikallio (red.), *Framtida berättelser. Perspektiv på modersmålsdidaktisk forskning och praktik* (Rapport från fakulteten i pedagogik och välfärdstudier 39, s. 47–62). Åbo Akademi.
- Malmberg, A. (2020). Grammatikövningar i läromedel för Svenska 1. I M. Johansson, B.G. Martinsson & S. Parmenius Swärd (red.), *Trettonde nationella konferensen i svenska med didaktisk inriktning: bildning, utbildning, fortbildning. Linköping 22–23 november 2018* (s. 160–175). Linköpings universitet.
- Platteel, T., Hulshof, H., Van Driel, J., & Verloop, N. (2013). Teachers' interpretations of the concept-context approach for L1 education. I *L1-Educational Studies in Language and Literature*, 13, 1–25.
- Skolverket (2006). *Läromedlens roll i undervisningen: grundskollärares val, användning och bedömning av läromedel i bild, engelska och samhällskunskap* (Rapport 284). Skolverket.